

РЕЗЮМЕ НА ПУБЛИКАЦИИТЕ И НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

на ас. д-р Аксения Тилева

Катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика“,
Педагогически факултет, Тракийски университет – Стара Загора

За конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по „Теория и управление на образованието“ (образование и грижа в ранна детска възраст), към катедра ПНУП, обявен в ДВ бр. 41 от 03.06.2022 г.

А.1. ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“ (автореферат)

1.1. Тилева, А., (2020). Оценка на педагогическите и дигиталните компетенции на учителите от детските градини.

Резюме: В дисертационния труд се разглежда актуална за педагогическата теория и практика тема, свързана с оценяването на труда на учителите от детските градини.

Все по-често образователните политики за ранното детство имат една обща идея – да се предостави на децата възможност да се учат и да трупат социален опит чрез различни интерактивни дейности, на базата на естествения детски интерес и желание за експериментиране. Много от тези цели могат да бъдат реализирани, ако учителите от детските градини използват дигитални ресурси в подкрепа на образователните процеси в ранна детска възраст за по-добра подготовка на децата за училищно образование. Развитието на ИКТ и техният потенциал, като средство за учене и преподаване за създаване на така наречените „умения от 21-ви век“ изисква промяна в педагогическата работа на учителите от детските градини. В този смисъл дисертацията има изключителна актуалност по отношение на обективизирането на процесите по оценка и самооценка на педагогическите и дигиталните компетенции на учителите от детските градини. Проучени са нагласите на предучилищните педагози да използват новите дигитални ресурси, да прилагат създадените електронни обучителни модули или сами да създават презентации на преподаваното учебно съдържание. Обхватът на дисертационното изследване се дефинира с анализа на резултатите от емпирично изследване на нагласите и отговорите в две стандартизирани анкети на учители и директори от детски градини от България, както и анализ на европейски практики за оценка на педагогическите и дигиталните компетенции на учителите в няколко европейски държави. Обект на изследването са компетенциите на учителите. Предмет на изследването е оценката на педагогическите и дигиталните компетенции на учителите от детските градини. Целта на дисертационния труд е да предложи функционален модел за оценка, който може да се използва като инструмент за контролна дейност от директора. В дисертацията се предлага функционален модел на оценка и самооценка на педагогическите и дигиталните компетенции на учителите от детските градини в България.

В. 3. ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД - МОНОГРАФИЯ

3.1. Тилева, А., (2022). Управление на ефективна образователна среда в детската градина. Казанлък: Лукс Принт, ISBN 978-619-7487-25-1

Резюме: *Монографията разглежда в своята многоаспектност въпроса за влиянието на образователната среда върху развитието на децата от детските градини и управленските подходи, които способстват създаването и организацията на развиваща, подкрепяща, приобщаваща, безопасна, мултикултурна и интерактивна образователна среда. Фокусът е върху стратегическите или управленските решения, които може да предприеме директор на детска градина, за да постигне в максимална степен ефективност, чрез дейности и подходи, ориентирани към постигане на институционалните цели.*

Направен е обзор на научна и специализирана литература, както и на нормативни документи, регламентиращи управлението на ефективна образователна среда в детските градини. На база направените проучвания и анализи е формулирана цел на научно изследване.

Образователната среда, като място на целенасочено педагогическо взаимодействие на децата със света, който ги заобикаля трябва да осигурява онова пространство, в което дете да разгърне своята индивидуалност, да удовлетвори вътрешните си потребности и интереси за учене и научаване, да създава условия за социално, емоционално, физическо и умствено израстване. Управлението на съвкупността от условия, фактори и елементи, които гарантират ефективно потичане на образователния процес и активното взаимодействие на всички заинтересовани страни е обект на образователни политики на всички нива, а постигането на стратегическите цели във всяка отделна детска градина зависи от мотивацията и компетентността на органите на управление – директор и педагогически съвет.

Доказателствата на изказаните хипотеза и под-хипотези водят до формулиране на основни изводи, относно управлението на процеса, способстващ развиваща, подкрепяща, приобщаваща, безопасна, мултикултурна и интерактивна образователна среда.

Един от най-важните изводи за създаване на ефективна образователна среда е: в действащите нормативни документи в областта на предучилищното образование в България по отношение на образованието и грижата в ранна детска възраст се установи липса на ясни критерии и оценъчна система за ефективност на образователната среда.

Препоръчва се разработване на рамка за качество или равностоен документ; прилагане на механизми на контрол за спазване на нормативните изисквания; както и синхронизиране на политиките и стандартите за грижа и образование в детските ясли и яслените групи в детските градини, което би довело до по-голяма съгласуваност между институциите, работещи на подчинение на Министерството на здравеопазването и Министерството на образованието и науката, за осигуряване на качествено и развиващо образование и грижа в ранна детска възраст.

Г.5. ПУБЛИКУВАНА КНИГА НА БАЗА ЗАЩИТЕН ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

5.1. Тилева, А., (2022). Оценяване и самооценяване на учителите от детските градини. Казанлък: Лукс Принт, ISBN 978-619-7487-23-7

Резюме: Книгата е разработена на база дисертационен труд и е обогатена по отношение механизмите и инструментите за самооценка на труда на учителите от детските градини. В контекста на образователните политики за непрекъснато повишаване на качеството на образованието чрез увеличаване на инвестициите в системата, включително за възнаграждения на учителите и модернизиране на образователна среда е необоснована тенденцията за понижаване на образователните резултати. Един от управленските подходи, който може да се приложи до разработването и влизането в сила на ДОС за качество на образованието е прилагането на разработените карти за самооценка на педагогическите и дигиталните компетенции на учителите от детските градини. За подпомагане и обективизиране на контролната дейност на директорите се предлага Рамка за оценка на педагогическите и дигиталните компетенции на учителите, която отразява всички нормативни изисквания на българското законодателство, действащо към момента. Предложен е механизъм за прилагане на инструментариума, като е описана процедура реализирана в конкретна детска градина и са изведени изводи и препоръки.

Г.6. СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ И НАУЧНИ ИЗДАНИЯ, РЕФЕРИРАНИ И ИНДЕКСИРАНИ В СВЕТОВНИТЕ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

6.1. Тилева, А., (2021). Оценката на труда на учителите, като елемент на мениджмънта на персонала в детската градина, *Педагогика*, кн.3, с. 406-419, ISSN 1314 –8540 (Online) ISSN 0861–3982 (Print)

Резюме: Оценката все повече се признава като ценен инструмент за насърчаване на развитието и растежа в професията. Оценката на труда на учителите е фактор не само за професионално развитие на учителите от детските градини, но има и съществена роля за подобряване на образователната среда и предоставянето на по-качествено образование. В статията са разгледани нормативните възможности за реализиране на обективна и развиваща оценка на учителите според българското законодателство, както и възможностите за осъществяването на достоверна и компетентна оценка на образователната среда чрез инструментите на инспектирането на детските градини и атестирането на учителите.

Г.7. СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В НЕРЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ ИЛИ ПУБЛИКУВАНИ В РЕДАКЦИОННИ КОЛЕКТИВНИ ТОМОВЕ

7.1. **Тилева, А., (2018).** Мъдростта на приказките, отразен в опита на възрастните като възпитателен метод в детската градина. В: Сборник материали от Международна конференция „Европейските образователни проекти и социалното включване“. Шумен: УИ „Епископ Константин Преславски“. с. 19-24, ISBN 978-619-201-220-5

Резюме: Докладът отразява опита на екипа на детска градина „Мечо Пух“ гр. Казанлък при прилагането на интерактивни подходи за приобщаване на деца с майчин език различен от българския към инициативите за насърчаване на грамотността. Спецификата на групата деца във филиала в с. Хаджидимитрово изисква използване на методи и подходи, при които активно да бъдат включени родителите, в качеството им на основни възпитатели на децата. Проведени са дейности, чрез които да се засили приобщаването на семействата към целите на образователно – възпитателния процес в детската градина и да се акцентира върху важността на предучилищната подготовка на децата за по-нататъшното им успешно справяне в училище. Отчетено е променено отношение на родителите и местната общност към детската градина и полагане на стабилни основи на партньорство и сътрудничество в името на децата.

7.2. **Тилева А., (2019).** За необходимостта от оценка на дигиталните компетенции на учителите от детските градини в България. В: Сборник с материали от Международна педагогическа конференция TERRA VITA. Казанлък: Лукс Принт, с.269 – 277, ISBN 978-619-7487-05-3

Резюме: Оценяването на труда на учителите е тема, която фокусира обществен и професионален интерес. Навлизането на новите технологии във всички аспекти от живота на съвременния човек коренно променят визията за образователните модели и методи, които се прилагат в предучилищното образование. Наред с педагогическите компетенции учителите в детска градина следва да притежават и развиват своите дигитални компетенции. Уменията да се използват различни дигитални ресурси за нуждите на обучението следва да бъде във фокуса както на самоподготовката на учителите, така и на организираниите квалификационни форми на институционално, регионално или национално ниво. В доклада е представен анализ на проведено емпирично изследване относно нагласите на учители от детските градини да използват технологии в обучението, както и за самооценка на нивото на дигиталната им компетентност.

7.3. **Тилева А., (2019).** Успешен модел за партньорство между детски градини от община Казанлък при реализирането на международни образователни проекти. В: Сборник с материали от Международна педагогическа конференция TERRA VITA. Казанлък: Лукс Принт, с.9 -14 ISBN 978-619-7487-05-3

Резюме: Международните образователни проекти имат ключово значение за насърчаване на общи европейски ценности, социална интеграция и подобряване на межкултурното развитие за децата от предучилищна възраст. Докладът представя успешен модел за партньорство между детските градини в община Казанлък и мултиплициране на добрите практики сред образователни институции от различни краища на България. В основата за формиране на дух на колегиалност и подкрепа е осъзнаването и приемането от директорите на детски градини на ползата от професионална взаимопомощ в името на по-добро и развиващо

образование за децата, по-мотивираща работа за учителите и по-удовлетворяващи резултати за родителите.

7.4. Tileva A., Bodzhukova, A., (2019). Preschool Physical Education and Care in Bulgaria – a Case Study. Physical Education in Early Childhood Education and Care – Researches – Best practices – Situation. Bratislava: Slovak Scientific Society for Physical Education and Sport and FIEP, pp.69 - 80, ISBN 978-80-89075-81-2

Резюме: Статията представя резултати от проучване поведено в рамките на европейски образователен проект по Програма „Еразъм+“, дейност Спорт с №590769-EPP-1-2017-1-TR-SPO-SSCP „ Развитие на предучилищната Програма за физическа активност, спорт и игри за укрепване на масовия спорт в ЕС“, отнасящи се до физическата активност на деца от детска градина през времето, когато са със семействата си. В проучването участват родители на деца от детски градини в пет европейски страни – Италия, Словакия, Турция, Гърция и България, както и учители, директори на детски градини, експерти по образование и грижа в ранна детска възраст, специалисти по спорт. На база направеното проучване са изведени изводи и препоръки, които следва да залегнат в националните и местни политики за насърчаване на детската физическа активност.

Общото мнение на администрацията в детските градини, учителите, спортните възпитатели и родителите от партньорските страни показва, че и родителите, и детските заведения са отговорни за редовните физически занимания на деца на възраст от 1 до 6 години с активната финансова и инфраструктурна подкрепа от местните власти и правителствата. Очертани са и затруднения, които ограничават активното участие във физически занимание или спорт сред децата до постъпването им в Първи клас: Липсата на подходящ и отговарящ за възрастта им съоръжения и удобства за възрастовата група между 1 и 6 години; Липсата на компетентност на хората, които водят допълнителни дейности по спорт в детските градини; Допълнителните разходи на семейния бюджет и високите такси за участие в спортни събития или физически занимания; Въпросът с разпределението на времето; Неподходяща екипировка или материали според физическите характеристики на децата; Страхът на родителите от риска от физическо нараняване на децата им и др.

Очертани са препоръки, реализирането на които би довело до повишаване на детската активност и преодоляване на рисковете от детски болести, обездвижване и затлъстяване като: Изграждане на безплатни центрове за игра ; Мотивиране на децата за физическа активност; Гарантиране, че децата получават тренировки по спорт от треньори с висока компетентност; Повишаване на участието на децата в дейности на открито; Подкрепа за повишаване на нивото на физическите занимания чрез извънкласни дейности в ДГ.

7.5. Bulca, Y., Carraro, A., Pačesová, P., Kraček, S., Gobbi, E., Yuksel, Y., Nakkaş, A., Tileva, A., Thomas Nikodelis, T.,(2019). School Administrators, Pre-School Teachers, Parents and Sport Educators' Views Regarding the Physical Activity Level in Early Childhood in Five European Countries. Physical Education in Early Childhood Education and Care – Researches – Best practices – Situation. Bratislava: Slovak Scientific Society for Physical Education and Sport and FIEP, pp.91 - 100, ISBN 978-80-89075-81-2

Резюме: Целта на този доклад е да проучи възгледите на група родители, училищни администратори, предучилищни учители и спортни педагози относно нивото на физическа активност в ранна детска възраст в пет европейски страни. Проведено е структурирано индивидуално интервю с 80 участници. Участниците са родители, директори на детски градини и детски ясли, учители в детски градини и детски ясли и спортни възпитатели на деца в България, Гърция, Италия, Словакия и Турция. В това проучване са проведени интервюта с 4 училищни администратори, 4 родители, 4 детски учители, 4 предучилищни спортни педагози във всяка от партньорските държави. Общото мнение на участниците в проучването оформя следните препоръки към отговорните за политиката за ранно детско развитие и грижа на местно и национално ниво: Изграждане на повече зони за игра, отговарящи на физическите характеристики на децата; Обогащаване на предучилищните програми с физическа активност; Изграждане на зони за занимания извън организирания допълнителни дейности по спорт в детските градини; Разработване на програми или проекти за повишаване нивата на физическа активност на децата чрез по-нататъшно сътрудничество между спортни клубове и детски градини. Според резултатите от това проучване се разкрива, че има необходимост от програми за физическа активност, които да се прилагат в детския период. Това проучване е подкрепено от проект на ЕС № 590769-EPP-1-2017-1-TR-SPO-SSCP, „Програма за развитие на предучилищна физическа активност, спорт и игри за укрепване на масовия спорт в ЕС“

7.6. Bulca Y, Carraro A, Antala B, Šmela P, Tileva A, Nikodelis T, Demirhan G., (2019). Parents' View of Their Children's Physical Activity in Five European Countries: An Exploratory Study. Physical Education in Early Childhood Education and Care – Researches – Best practices – Situation. Bratislava: Slovak Scientific Society for Physical Education and Sport and FIEP, pp.81 - 90, ISBN 978-80-89075-81-2

Резюме: Целта на този доклад е да представи проучване на възгледите на родителите за физическата активност на децата (знания, нагласи и възприемани влияния) в пет европейски страни. В проучването участват общо 350 родители от пет държави (България, Гърция, Италия, Словакия, Турция). Въпросникът за физическата активност на децата в предучилищна възраст (Dwyer, Higgs, Hardy, & Vaur, 2011) е модифициран и използван за събиране на данни. Състои се от 10 въпроса, целящи да определят нивата на физическа активност на децата и техните семейства. Отговорите се анализират по процент и честота. Резултатите предлагат следните препоръки за базирани на спорт или ориентирани към физическа активност програми за деца между 1 и 6 години: (а) Дейностите за деца трябва да се планират и да се извършват заедно с техните родители; (б) Трябва да се планират дейности, които децата могат да извършват с родителите си във времето когато децата не са в детската градина; (в) Тъй като повечето от децата са единствено дете в семейството си, трябва да се планират дейности, които да се извършват в обща среда с връстници; (г) Периодът на дейност трябва да бъде между 45 и 75 минути, максимум на всеки втори ден; (д) Събитията трябва да включват дейности, които могат да бъдат посещавани на места като градски паркове или детски площадки; (е) Трябва да се планират дейности на открито за тези деца, които участват в спортни дейности, включително структурирани спортни програми. Това проучване е подкрепено от проект на ЕС № 590769-EPP-1-

2017-1-TR-SPO-SSCP, „Програма за развитие на предучилищна физическа активност, спорт и игри за укрепване на масовия спорт в ЕС“

7.7. Tileva, A.,(2020). Assessment of the digital competencies of preschool teachers in Bulgaria. in Science and society. In: Collection of scientific articles. - Fadette editions.Namur, Belgium, pp. 95 – 100, ISBN 978-2-5494-0322-4

Резюме: Статията представя анализ на резултатите от проучване, което се фокусира върху оценка на дигиталните компетентности на предучилищните учители в България. Анализът на документи цели развитие на способностите на преподавателския състав и предоставяне на възможност за повишаване на практическите умения с акцент върху квалификацията на учителите. Статията отбелязва дефицита по отношение на ясни стандарти, правила и инструменти за оценка на дигиталните компетентности на учителите в детските градини.

7.8. Tileva, A., (2021). The pedagogical analysis as a function of governance in educational institutions, Knowledge –International journal, vol. 45. pp.367-377, ISSN 1857-923X

Резюме: Педагогическият анализ е функцията в управлението на образователните институции, насочена към изучаване на състоянието и тенденциите на развитие на педагогическия процес, към обективна оценка на резултатите и разработване на препоръки за поставяне на системата за управление в ред или привеждането ѝ в по-високо качествено състояние. Настоящата статия дава теоретична рамка на контролната дейност на директорите - формулира предмета, целта и задачите на педагогическия анализ. Направена е класификация на различните видове педагогически анализ според следните основни признаци: според обекта – какво се анализира?; според субекта – кой анализира?; в зависимост от целите; според съдържанието и периодичността на анализа. Както всеки обект за изследване функцията на педагогическия анализ е сложно и недобре изследвано цяло, което включва множество съставни части. Една от тях е известна в практиката като т. нар. външна/емпирична съставна част. Другата вътрешно се състои от връзки, взаимодействия и зависимости и може да бъде опозната само след проникване в структурата на анализа. Поради това приемаме функцията на педагогическия анализ за сложна динамично - цялостна система, която е предназначена да осигури дълбочина на познавателния аспект и аналитичност в процеса на училищното управление. Той се явява като коректив както за субекта на управление (учителите), така и за цялостната обучителна програма на отделното училище или детска градина, а от там и на самата система на предучилищното и училищното образование. Това прави контролната дейност и професионалният педагогически анализ неотменна управленска функция за всеки директор, защото чрез него се получава обективна информация за състоянието на всяко образователно звено и процес и на тази база се вземат решения, които следва да водят до подобряване на качеството на образованието. Не на последно място са разгледани академичните и управленските компетентности, които трябва да притежава училищният директор, за да може аналитичната и оценъчната дейност на педагогическия анализ да се приложи към стратегическите и конкретните цели за подобряване на образователната дейност за всяко училище и детска градина в

страната. Променената образователна парадигма след март 2020 г. и необходимостта образователните институции да осъществяват образование от разстояние в електронна среда промени методите за осъществяване на контролна дейност в училищата и детските градини и постави нови задачи пред педагогическият анализ, който трябва да отговори на въпросите кои са положителните аспекти в образователния процес, кои са сферите в които има потенциал и ресурс да се подобри качеството на образователната работа, кои са причините за слабостите или отклоненията от заложените обучителни цели, къде се очертават дефицитите в образователно – възпитателната дейност. Новите условия изискват високи професионални компетенции, творческо мислене, вдъхновяващо стратегическо лидерство, осигуряващо визията и посоката към ефективността и успеха, а педагогическият анализ може да даде нужните отговори.

7.9. Tileva, A., (2022), International educational projects as a factor in increasing the institutional capacity of kindergartens. В: Сборник с доклади от международна педагогическа конференция „Детската градина и училището на бъдещето – зелени и приобщаващи“. Шумен, с.19-25, ISBN – 978-619-220-5

Резюме: Докладът представя възможностите, които дават международните образователни проекти за подобряване на стратегическото планиране и управлението на човешките ресурси в детските градини. Разбирането, че институционалният капацитет е в тясна връзка с идеята за развитие и модернизация на дадена институция е водещо за екипите на детски градини, участвали в международни образователни проекти. Чрез опита натрупан в управлението и изпълнението на подобни проекти се постига институционално развитие, умения за изграждане на успешни професионални партньорства, публичност и популяризиране на добри педагогически практики. Вдъхновяващите резултати и общественото признание са индикатор за качество, професионализъм и висока добавена стойност, които мотивират екипите на детските градини да работят още по-убедено, за постигане на качествено образование, в името на децата.

7.10. Тилева, А., (2022). Реализиране целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в детска градина, чрез участие в международни образователни проекти. В: Сборник с доклади от Юбилеен национален научен форум с международно участие „140 години предучилищно образование в България: „Постижения и хоризонти“, с. 284-291, ISBN 978-954-07-5471-0

Резюме: В статията се представя опита на детска градина „Мечо Пух“ гр. Казанлък за реализиране на целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, като представените примери могат да се осъществяват и от други учебни институции извън рамките на международни партньорства. Детската градина има реализирани девет международни образователни проекта от 2002 до 2019 г. Всички партньорства са насочени към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение у децата в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие. По достъпен и

разбираем за децата начин се дава възможност за усвояване на знания за различните измерения на културните идентичности и за основните характеристики на интеркултурните отношения, за формиране на позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот. Прекият досег на децата с чуждестранните партньори формира умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда. Съвместно със семействата се инициират дейности, които способстват за развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето. Чрез включването на децата в доброволчески инициативи се спомага за формиране на гражданско съзнание и добродетели, създават се умения и готовност за отговорно гражданско поведение и грижа.

7.11. Тилева, А., (2022). Роля на училищните ръководства за подобряване на образователната среда чрез работа по международни проекти. В: Сборник материали от международна конференция "Arts, museums, outdoor activities and learning > COVID-19". Шумен: УИ „Епископ Константин Преславски“ с. 218-226, ISBN 978-619-201-614-2

Резюме: Стремешът за развитие и модернизиране на образователните институции намира най-естествената си проекция чрез разработването и участието в международни образователни проекти. Програма „Еразъм+“ на ЕК дава възможности за ефективно взаимодействие между всички сектори в областта на образованието за постигане на интегриран подход при споделянето и прилагането на най-добрите педагогически практики между партньорите. Училищните ръководства, като отговорен фактор за осигуряване на ефективна образователна среда са проактивни участници в проектите. В настоящия доклад е представен опита, поставените цели, реализираните дейности и постигнатите цели от проект за стратегическо партньорство, управляван от детска градина „Мечо Пух“ гр. Казанлък.

7.12. Тилева, А., (2022). Детската градина, като просветно пламъче, което пренася през годините вечните житейски истини- Рецензия на книгата на Лилия Димитрова „Начало на предучилищното възпитание – град Казанлък на фона на общия исторически процес“. Е- списание Педагогически форум. ДИПКУ, Тракийски университет, Стара Загора. бр. 2, ISSN: 1314-7986

Резюме: Разглежда се приноса на Лилия Димитрова – педагог и общественик от гр. Казанлък в изследване на зараждането на образователните идеи в града, създаването на първите училищни средища и ролята на първите учители за утвърждаването на образователните традиции сред местните жители. В исторически план е проследено създаването на първите детски градини и мащабното разрастване на предучилищното образование след 1948 година, когато е приет Закон за народната просвета. Направено е представяне на всички открити след тази период детски градини, като са посочени основните практически приноси на учителските екипи за апробиране и прилагане на нова образователна програма под ръководството на проф. д-р Елка Петрова. Посочено е, че в теоретичната квалификация на учителките се включва активно и проф. Генчо Пиръов – казанлъчанин, завършил Казанлъшкото педагогическо училище. Авторката

заклучава, че методическите форми и педагогическите процеси все още очакват своите изследователи – едно предизвикателство към съвременните теоретици и практики в областта на ранното детско образование и грижа.

7. 13. **Тилева, А., (2022).** Помощник – възпитателят– ценен ресурс в грижата, възпитанието и социализацията на децата от детските градини. Е- списание Педагогически форум. ДИПКУ, Тракийски университет, Стара Загора. /под печат/

Резюме: *Детската градина, като образователна институция, в която се осъществява обучението, възпитанието и социализацията на децата в наши дни е натоварена с високи обществени очаквания. Все по-често се говори за връзката между добрите образователни резултати и участието на децата в организирано предучилищно образование. В България има изградена предучилищна инфраструктура, която осигурява подходяща образователна среда. Участниците в образователния процес са децата, учителите и родителите, но един недооценен ресурс е помощник – възпитателя в детската градина. Чрез своите професионални задължения и присъствието им в живота на детето в детската градина те не само отговарят за поддържане на хигиената, но и подпомагат учителите при организирането на игри, обучение, хранене, разходки с децата. Екипната работа на учител и помощник – възпитател създава усещането за уют и спокойствие у децата, за да може всяко едно от тях да се чувства приобщено, защитено, обичано и насърчено в своето развитие. Настоящата статия представя някои възможности за оптимизиране на функционалните задължения на помощник – възпитателите, както и за развитие на професионалните им компетентности. Ефективното използване на този човешки ресурс би спомогнало за повишаване на качеството на образователния процес.*

Подпис:

ас. д-р Ақсения Тилева